

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

**ŠOLSKO TEKMOVANJE S PODROČJA SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2021/2022**

1., 2. in 3. letnik – srednji poklicni programi

Ivan Sivec: Modra vrtnica

Ta obrazec po tekmovanju vstavite v žigosani list A3, na katerega je tekmovalec napisal razlagalni spis. Obrazca ne ločujte od spisa, da ne pride do zamenjave.

IME IN PRIIMEK TEKMOVALCA (ali šifra): _____

Ime in priimek ocenjevalca: _____

DOSEŽENE TOČKE: A: _____ **B:** _____ **C:** _____ **Č:** _____

Kriterij	Doseženo število točk
A Razumevanje – do 20 t	
Predstavitve književnih oseb iz odlomka (za Franjo Tavčar do 5 t; za Josipa Murna do 5 t) – do 10 t	
Povezava obeh književnih oseb z naslovom odlomka (za Franjo Tavčar do 1 t; za Josipa Murna do 1 t) – do 2 t	
Pojasnilo in utemeljitev z dogodki iz knjige (za Franjo Tavčar do 2 t; za Josipa Murna do 2 t) – do 4 t	
Razlaga o tem, kako je 19. stol. zaznamovalo mlade slovenske literate – do 4 t	
SKUPAJ A	

B Uporaba književnega znanja – do 10 t	Doseženo število točk
Poznavanje avtorja in njegovega dela – do 4 t	
Poznavanje značilnosti romana – do 3 t	
Ustrezna raba literarnovednih pojmov – do 3 t	
SKUPAJ B	

C Pripravljenost osebnega odziva – do 10 t	Doseženo število točk
Mnenje in pojasnitev vloge književne ustvarjalnosti in/ali branja danes – do 5 t	
Izvirnost in ustvarjalnost pisanja – do 5 t	
SKUPAJ C	

Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost – do 10 t	Doseženo število točk
Upoštevana ustrezna zgradba – do 3 t	
Upoštevana jezikovna pravilnost – do 4 t	
Upoštevana slogovna ustreznost – do 3 t	
SKUPAJ Č	

Pripombe, komentarji (ocenjevalec lahko zapiše svoja opažanja, ki so podlaga za razpravo komisije):

Datum:

Predsednik šolske komisije

MERILA ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA 1., 2. in 3. letnik – srednji poklicni programi

Ivan Sivec: Modra vrtnica

A RAZUMEVANJE – do 20 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- **predstavi književne osebe iz odlomka – do 10 točk:**

predstavitev je jasna, smiselna, temeljita in zaokrožena; za ustrezno razlago in prikaz književnih oseb iz odlomka prejme do **10 točk** (za vsako književno osebo po 5 točk); za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

Predstavi dve književni osebi: Franjo Tavčar in Josipa Murna. Predstavitev naj vključuje različne podatke, npr. telesno in duhovno podobo, socialni položaj, mišljenjsko/idejno naravnost, način obnašanja in (poklicnega) delovanja, čustveno doživljanje ob ključnih dogodkih ...

Npr.:

- *Franja Tavčar, žena pisatelja Ivana Tavčarja in po njem imenovana »gospa doktorjeva«, se je rodila v meščanski družini. V zgodnji mladosti je izgubila starše, zato jo je k sebi vzel stric Jakob Lukman, ki bogastva njenih staršev ni zapravil, ampak ga je še povečal. Bila je zelo srčna oseba, naklonjena ljudem v stiski. Rada je sodelovala pri različnih dobrodelnih dejavnostih. Imenovali so jo »narodna dama«, saj je bila priljubljena pri ljudeh in zelo vplivna. Podpirala je kulturno delovanje v slovenskem jeziku. Z možem sta imela hišo na Bregu v Ljubljani, kamor je na tedenske čajanke vabila nadarjene umetnike z roba ljubljanske družbe ter druge pomembne meščanke s smislom za kulturo in z zanimanjem do t. i. ženskega vprašanja, npr. gospo štacunarjevo, gospo krčmarjevo, gospo pekovo. Prosti čas sta z možem preživljala na Visokem v Poljanski dolini.*
 - *Josip Murn se je rodil kot nezakonski sin/v revščini. Otroštvo je preživel pri različnih rejnikih. Njegova mati je šla službovat v Trst, njegov oče je izgubil življenje v ljubljanskem potresu. Obiskoval je Marijanišče, kjer je postal član društva Zadruga in tako spoznal I. Cankarja, D. Ketteja in O. Župančiča. Želel je postati pesnik. Prijatelji so mu nadeli hudomušen vzdevek »Čriček«, objavljali pa je pod psevdonimom Aleksandrov. S svojimi pesmimi je sodeloval tudi v literarnem zborniku Na razstanku; objavil jih je kar 21. Svoji pesniški muzi in neuslišani ljubezni Almi Souvan je posvetil cikel pesmi Noči, kasneje pa tudi druge pesmi. Krajši čas je študiral na Dunaju na trgovski akademiji, vendar študija ni zaključil. Po naravi je bil tih in skromen. Svoj mir je našel v naravi, pogosto je bil otožen/melanholičen; oboje se je odražalo tudi v njegovih pesmih. Umrl je zaradi jetike, ko je bil star 22 let.*
- **poveže obe književni osebi z naslovom odlomka – do 2 točki:**

povezava književnih oseb z naslovom odlomka je jasna, smiselna, temeljita in zaokrožena; zanjo prejme do **2 točki** (za vsako književno osebo po 1 točko); za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

Povezava z naslovom naj razloži, na kakšen način se pri Franji Tavčar in pri Josipu Murnu kaže osrednja lastnost iz naslova odlomka (t. i. »milo srce«).

- **pojasni in utemelji predstavitvi književnih oseb z dogodki iz knjige – do 4 točke:**

pojasnilo in utemeljitev sta natančna, jasna, smiselna in zaokrožena; utemeljitev se navezuje na izbrane dogodke; zanjo prejme do **4 točke** (za vsako književno osebo po 2 točki); za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

Pojasnila in utemeljitve naj se navezujejo na ustrezne dogodke in naj se hkrati povezujejo s predstavitvama obeh književnih oseb.

Dogodka v povezavi s Franjo Tavčar, npr.:

- *Organizirala je kulturne dogodke, npr. na pobudo Otona Župančiča je povabila Josipa Murna za deklamiranje avtorskih pesmi in Almo Souvan kot pianistko; finančno je podprla maturantski ples in pri govoru posebej izpostavila almanah Na razstanku.*
- *Gmotno je podpirala mlade nadarjene umetnike, npr. J. Murnu je priskrbel študentsko stipendijo za študij na trgovski akademiji na Dunaju.*

Dogodka v povezavi z Josipom Murnom, npr.:

- *Pred smrtjo je želel zbrati vse svoje pesmi v samostojni pesniški zbirki; za pomoč pri pripravi na tisk je prosil prijatelja Ivana Prijatelja; o tem priča tudi korespondenca med njima (»Veliko pa ne posegaj v moje srce!«). Ker je na naslovnici želel imeti modro vrtnico, se je kljub bolezni peš napotil v Volčji Potok, da bi jo srečal.*
- *Bil je nesrečno zaljubljen v hčer ljubljanskega trgovca Almo Souvan; v znamenje naklonjenosti ji je podaril literarni zbornik Na razstanku (za prestižnejšo izdajo je žrtvoval zadnji denar).*

- **razloži, kako je 19. stoletje zaznamovalo mlade slovenske pesnike in pisatelje – do 4 točke:**

razlaga o tem, kako je 19. stoletje vplivalo na slovenske pesnike in pisatelje, je natančna, jasna, smiselna in zaokrožena; zanjo prejme do **4 točke**; za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

V razlagi naj tekmovalec/tekmovalka poudari ključne podatke iz knjige, npr.:

- *kako je vplival socialni položaj mladih literatov moderne na njihovo življenje, npr. J. Murn je kot nezakonski sin otroška leta preživel v rejništvu pri več družinah; ni čutil, kam pripada; tudi v odrasli dobi so ga spremljali pogosti občutki malodušja; zaradi nestalnega vira dohodkov je poleg D. Ketteja, I. Cankarja in O. Župančiča živel v opuščeni Cukrarni, ni imel sredstev za zdravljenje);*
- *kakšne priložnosti za šolanje so imeli, npr. revni nadarjeni dijaki brez staršev, kot je bil J. Murn, so se šolali v katoliški ustanovi – Marijanišču, študij na Dunaju jim je omogočila študentska stipendija, katero so jim priskrbeli slovenski vplivneži);*
- *na kakšen način so si priskrbeli finančna sredstva za preživetje in ustvarjanje, npr. Oton Župančič je služil denar kot domači učitelj na gradu v Volčjem Potoku, I. Cankar in J. Murn sta služila z objavami svojih literarnih del v časopisih Slovenec in Ljubljanski zvon; zelo pomembna je bila tudi finančna podpora vplivnih dobrotnikov, npr. Franje Tavčar, ki je bila J. Murnu zelo naklonjena;*
- *kako so se v družbi na Slovenskem odzvali na njihovo ustvarjanje, npr. literarni zbornik Na razstanku je bil zelo dobro sprejet, tudi zaradi pokroviteljstva Franje Tavčar; Cankarjeva pesniška zbirka Erotika pa je doživela ogorčenje v katoliških vrstah, zato je škof Jeglič dal pokupiti 700 izvodov in jih sežgal na grmadi.*

B UPORABA KNJIŽEVNEGA ZNANJA – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- **pozna avtorja in njegovo delo – do 4 točke:**

v spisu pokaže poznavanje ključnih podatkov o življenju in delu Ivana Sivca, o obdobju/smeri itd.; za ustrezno navedene podatke oziroma posredno izkazano poznavanje – do **4 točke**; za napačne podatke oziroma za nepoznavanje se odšteje ustrezno število točk;

Npr.:

Ivan Sivec je pisatelj, pesnik in raziskovalec. Njegovo ustvarjanje je povezano predvsem s pisanjem proze in poezije; posebno pozornost posveča pisanju zgodovinskih, biografskih romanov iz pretekle in polpretekle zgodovine (Modra vrtnica ...), za kar je bil tudi nagrajen. Piše tudi za otroke in mladino; poezija je najpogosteje namenjena uglasbitvi (narodno-zabavna glasba). Njegovo raziskovanje je tesno povezano s proučevanjem narodno-zabavne glasbe na Slovenskem (pomen, vloga, razvoj).

- **pozna značilnosti romana – do 3 točke:**

navede značilnosti romana, ki jih prepozna v besedilu Modra vrtnica; za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk;

Npr.:

Roman Modra vrtnica je daljše pripovedno besedilo, z zaokroženo dogajalno zgodbo, z motivi in temami iz zgodovine in življenja znanih oseb (slovensko pripovedništvo, zgodovinski roman, biografski roman).

- **v spisu uporablja literarnovedne pojme – do 3 točke:**

za ustrezno, dosledno in natančno rabo literarnovednih pojmov prejme do **3 točke**; za neustrezno, nedosledno in manj natančno rabo teh izrazov in pojmov se odšteje ustrezno število točk.

Npr.: literarni/književni čas in prostor; književna/literarna oseba; dogajanje/tema; (akrostih) ipd.

C PREPRIČLJIVOST OSEBNEGA ODZIVA – do 10 točk

Tekmovalec/tekmovalka:

- **izrazi svoje mnenje o vlogi književne ustvarjalnosti in/ali branja danes in ga pojasni – do 5 točk:**

mnenje o vlogi književne ustvarjalnosti in/ali branja danes izrazi jasno, smiselno in zaokroženo ter ga prepričljivo pojasni (za tak zapis prejme 5 točk); za pomanjkljivejši zapis se odšteje ustrezno število točk.

- **piše izvirno in ustvarjalno – do 5 točk:**

svojo izvirnost in ustvarjalnost pokaže z nepričakovanim, zanimivim in prepričljivim pristopom, ki se razlikuje od večine ostalih spisov.

Č ZGRADBA BESEDILA IN JEZIKOVNA PRAVILNOST – do 10 točk

- Tekmovalec/tekmovalka **za ustrezno zgradbo** svojega spisa prejme največ **3 točke:**

3 t – za logično členjeno in koherentno besedilo;

2 t – za logično členjeno in deloma nekoherentno besedilo ali nasprotno;

1 t – za deloma nelogično členjeno in deloma nekoherentno besedilo;

0 t – besedilo ni členjeno, ni koherentno.

- Tekmovalec/tekmovalka **za pravopisno in jezikovno pravilnost** svojega spisa prejme največ **4 točke:**

4 t – za slovnično in pravopisno pravilno besedilo le z manjšimi napakami;

3 t – za večinoma slovnično in pravopisno pravilno besedilo, ponekod so manjše napake, ki se ne ponavljajo;

2 t – za slovnično in pravopisno delno pravilno besedilo, ki vsebuje več raznovrstnih napak, vendar se te ne ponavljajo;

1 t – za več raznovrstnih slovničnih in pravopisnih napak, ki se ponavljajo;

0 t – za zelo pogoste in raznovrstne slovnične ter pravopisne napake.

- Tekmovalec/tekmovalka **za slogovno ustreznost** svojega spisa prejme največ **3 točke:**

3 t – za slogovno ustrezno besedilo z bogatim besediščem in le z manjšimi napakami;

2 t – za večinoma slogovno ustrezno besedilo z manjšimi napakami, ki se ne ponavljajo;

1 t – za slogovno slabo besedilo, ki vsebuje veliko napak;

0 t – za slogovno zelo šibko besedilo z veliko raznovrstnih napak, ki se ponavljajo.

Članicam in članom šolskih komisij želimo veliko zadovoljstva pri vrednotenju.